Lietas arhīva Nr. A42-00777-19/36
ECLI:LV:ADRJJTN:2019:0417.A420297418.9.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Jelgavā 2019.gada 17.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese S. Ozola,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc pieteicēja /pers. A/ pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējs tiktu pārvietots turpmākai soda izciešanai no Jelgavas cietuma uz Rīgas Centrālcietumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs 2018.gada 12.augustā vērsās Ieslodzījuma vietu pārvaldē (turpmāk – Pārvalde), norādot, ka pēc izvietošanas Jelgavas cietuma 3.vienībā pieteicējam ar citiem ieslodzītajiem radās konflikts pieteicēja izdarītā nozieguma dēļ, par ko pieteicējs, baidoties par savu drošību, informējis cietuma administrāciju, kā arī norāda uz citiem apstākļiem, lai pieteicēju pārvietotu uz Rīgas Centrālcietumu, jo, atrodoties Jelgavas cietumā, viņam nav iespēju mācīties, strādāt un veikt [sociālo] rehabilitāciju.

Pārvalde 2018.gada 27.augustā pieņēma lēmumu Nr.1/10-B/3176, kurā norādīja, ka, pieņemot lēmumu par notiesātā ievietošanu brīvības atņemšanas iestādē, Pārvaldes priekšnieks ņem vērā Latvijas Sodu izpildes kodeksa 13.[1] panta nosacījumus, kā arī notiesātajam noteikto soda izciešanas režīmu un brīvo vietu skaitu brīvības atņemšanas iestādē. Papildus norādīts, ja pieteicēja rīcībā ir informācija par to, ka kāda persona varētu apdraudēt pieteicēja dzīvību un veselību, tad ir jāvēršas pie brīvības atņemšanas iestādes priekšnieka, lai tas atbilstoši savai kompetencei izvērtētu apdraudējuma iespējamību un novērstu to.

[2] Pieteicējs vērsās ar pieteikumu Administratīvajā rajonā tiesā, norādot turpmāk minētos argumentus.

[2.1] 2018.gada 6.jūlijā pieteicējs tika pārvests no Rīgas Centrālcietuma uz Jelgavas cietumu turpmākai soda izciešanai režīma vidējā pakāpē. Jelgavas cietumā pieteicējs tika izvietots 3.vienības 6.nodaļā. Ierodoties attiecīgajā cietuma nodaļā, pieteicējam tika jautāts par ko viņš ir notiesāts, uz ko viņš atbildēja, ka ir notiesāts pēc Krimināllikuma 160.panta [Seksuāla vardarbība]; vēlāk pieteicējs citiem ieslodzītajiem atbildējis, ka ir notiesāts pēc Krimināllikuma 175.panta [Zādzība]. Par to, ka pieteicējs bija samelojis pēc kāda panta viņš ir notiesāts, citi ieslodzītie viņam iespēruši ar kāju pa dibenu un teikuši, lai savācot savas mantas un dodas uz dežūrdaļu, un lai ieslēdzoties kamerā un nedomājot iet uz darbu vai skolu. Pieteicējs, lai nesaasinātu konfliktu un baidoties par savu dzīvību, savāca mantas un devās uz dežūrdaļu, pēc kā pieteicējs tika izvietots /kamera/.kamerā.

[2.2] 2018.gada 10.jūlijā tika sastādīts ziņojums par to, ka pieteicējs 2018.gada 6.jūlijā atteicies uzturēties cietuma nodaļā sakarā ar apstiprināto ieslodzīto izvietošanas protokolu, kā arī uzturēties jebkurā citā nodaļas dzīvojamā teritorijā. Pieteicējs norāda, ka viņam netika piedāvāta cita nodaļas dzīvojamā teritorija. Pēc tam pieteicējs tika nosūtīts uz 5.vienības /kamera/.kameru.

[2.3] Jelgavas cietuma administrācijai pieteicējs norādīja, ka viņš Rīgas Centrālcietumā apmeklējis skolu un ka problēmas ar citiem ieslodzītajiem nebija. Jelgavas cietumā pieteicējam nav iespēju apmeklēt skolu, strādāt; viņš izvietots kamerā ar ieslodzīto, kurš smēķē.

[2.4] Pieteikuma papildinājumā pieteicējs norāda, ka arī 2018.gada 5.septembrī viņam izraisījies konflikts ar 3.vienības ieslodzītajiem, kuri, ieraugot pieteicēju, izteikušies, ka pieteicējam jāsēž patrepē, un ja nebūtu klāt administrācijas pārstāvis, visticamāk, pieteicējs tiktu fiziski iespaidots.

[3] Pārvalde rakstveida paskaidrojumā tiesai attiecībā par pieteicēja iespējamo drošības apdraudējumu Jelgavas cietumā norāda, ka, izvērtējot lietā esošos Jelgavas cietuma amatpersonu ziņojumus, pieteicējs pats nav norādījis uz konkrētiem ieslodzītajiem, kuri, iespējams, ir izteikuši viņam draudus. Līdz ar to Jelgavas cietuma administrācijai nebija pietiekamas informācijas attiecīgu drošības pasākumu veikšanai, kas būtu vērsti nevis uz pieteicēja izolēšanu, bet gan attiecīgu drošības pasākumu veikšanu attiecībā pret iespējamiem apdraudējuma radītājiem.

Papildu apstāklis, kas liek apšaubīt pieteicēja norādītā drošības apdraudējuma patiesumu, ir tas, ka Jelgavas cietuma dzīvojamajā teritorijā sodu izcieš vairākas personas, kuras notiesātas par noziedzīgiem nodarījumiem pret tikumību un dzimumneaizskaramību. Turklāt 3.vienības 6.nodaļā sodu izcieš arī ieslodzītie, kuri notiesāti par dzimumnoziegumiem pret mazgadīgām personām. Šie notiesātie nesūdzas par viņu drošības apdraudējumu gadījumiem, kas būtu sasaistāmi ar viņu pastrādātajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, kā to norāda pieteicējs, attiecinot to uz viņa drošības apdraudējuma pamatu.

Attiecībā uz pieteicēja resocializācijas iespējām Jelgavas cietumā norādīts, ka pieteicējam neatkarīgi no brīvības atņemšanas iestādes, kurā viņš ievietots, tiek nodrošināti attiecīgie resocializācijas pasākumi, nolūkā nodrošināt viņa resocializāciju un tiesisku uzvedību pēc soda izpildes.

Motīvu daļa

[4] Tiesa konstatē, ka lietā ir strīds par to, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnosacījumi, lai pieteicēju pārvietotu no vienas brīvības atņemšanas iestādes uz citu.

[5] Saskaņā ar Latvijas Sodu izpildes kodeksa (turpmāk – Kodekss) 13.[1]pantu notiesāto ievietošanu konkrētajā brīvības atņemšanas iestādē nosaka pārvaldes priekšnieks, ievērojot medicīnas, drošības un noziedzības novēršanas kritērijus. Pārvaldes priekšnieka lēmums par notiesātā ievietošanu brīvības atņemšanas iestādē nav apstrīdams un pārsūdzams. Savukārt Kodeksa 13.[2] pants regulē notiesātā izvietošanas kārtību brīvības

atņemšanas iestādē, nosakot, ka notiesāto izvietošanas komisija nosaka, kurā brīvības atņemšanas iestādes nodaļā, vienībā un kamerā notiesātais izvietojams, ņemot vērā brīvās vietas kamerās, notiesāto psiholoģisko saderību, veselības stāvokli, attieksmi pret smēķēšanu, iepriekšējo krimināLo pieredzi (*panta pirmā daļa*). Notiesāto izvietošanas komisijas lēmums par notiesāto izvietošanu nav apstrīdams un pārsūdzams (*panta ceturtā daļa*).

No minētā secināms, ka likumdevējs lēmumu par notiesātā ievietošanu un izvietošanu brīvības atņemšanas iestādē kvalificējis kā iestādes iekšējo lēmumu, tādēļ pieteikums par lēmumu, ar kuru izlemts jautājums par notiesātā ievietošanu un izvietošanu brīvības atņemšanas iestādē, pats par sevi nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā.

Vienlaikus pieteicēja prasījums par viņa pārvietošanu uz citu brīvības atņemšanas iestādi var būt saistīts ar viņa drošības apdraudējumu, kas var skart tādu jautājumu, vai netiek būtiski ierobežotas iestādei īpaši pakļautas personas cilvēktiesības. Šādā gadījumā pieteicēja lūgums pārvietot viņu no vienas ieslodzījuma vietas uz citu būtu uzskatāms par prasījumu izdot labvēlīgu administratīvo aktu tikai tādā gadījumā, ja pati nepārvietošana radītu situāciju, kurā tiktu būtiski aizskartas pieteicēja cilvēktiesības.

[6] No pieteicēja pieteikumā norādītajiem argumentiem izriet, ka Kodeksa 13.[1] pantā paredzētos ieslodzījuma apstākļus ir iespējams nodrošināt tikai Rīgas Centrālcietumā, savu prasījumu pamatojot ar to, ka Jelgavas cietumā pastāv pieteicēja drošības apdraudējums.

Tiesa vispirms norāda, lai arī minētais prasījums ir saistīts ar iespējama būtiska cilvēktiesību aizskāruma pastāvēšanu, tas pats par sevi nerada pamatu personai lūgt tās pārvietošanu (izvietošanu) uz citu brīvības atņemšanas iestādi. Minētā Kodeksa norma noteic tikai pienākumu ievērot konkrētus kritērijus (medicīnas, drošības un noziedzības novēršanas kritērijus), kas jāievēro, lai nodrošinātu paredzētos ieslodzījuma apstākļus neatkarīgi no tā, kurā brīvības atņemšanas iestādē notiesātais atrodas. Tāpat no Kodeksā ietvertajām tiesību normām šādā situācijā izriet notiesātās personas tiesības vērsties iestādē ar lūgumu pastāvošo apdraudējumu novērst. Proti, Kodeksa 50.panta otrā daļa noteic, ka notiesātā iesniegumus par jautājumiem, kas saistīti ar brīvības atņemšanas soda izpildes apstākļiem, Iesniegumu likumā noteiktajā kārtībā izskata brīvības atņemšanas iestādes priekšnieks.

Brīvības atņemšanas iestādes uzdevums ir pārbaudīt iespējamo apdraudējumu, un apdraudējuma apstiprināšanās gadījumā tas ir jānovērš. Savukārt tiesas uzdevums, saņemot pieteikumu par šādu iestādes rīcību, ir noskaidrot, vai ieslodzījuma vietā ir apdraudēta personas drošība, kā arī pārliecināties, vai iestāde ir pienācīgi pārbaudījusi apdraudējuma esamību, pienācīgi reaģējusi uz apdraudētās personas sniegto informāciju un pienācīgi rīkojusies, lai apdraudējumu, ja tāds tiešām konstatējams, novērstu. Tomēr tas, kā iespējamais apdraudējums tiek novērsts (pārvietojot apdraudēto personu uz citu ieslodzījuma vietu vai novēršot apdraudējumu citā veidā), ir iestādes rīcības brīvība (*sal. Senāta 2016.gada 10.jūnija lēmuma lietā Nr.SKA-872/2016 (6-800995-15/38) 5.punkts, 2017.gada 24.februāra lēmuma lietā Nr.SKA-729/2017 (A420259916) 14.punkts*).

No iepriekš norādītā secināms, ka cietuma administrācijai atbilstoši normas jēgai jānodrošina normā paredzētie ieslodzījuma apstākļi neatkarīgi no tā, kurā cietumā notiesātā persona atrodas. Tādējādi šādā nozīmē notiesātajam nav tiesību prasīt viņa izvietošanu konkrētā brīvības atņemšanas iestādē. Citiem vārdiem, tas, kā tiek panākta Kodeksa 13.[1] panta prasību izpilde, ir Pārvaldes un konkrētā cietuma administrācijas rīcības brīvības jautājums.

[7] Vērtējot, vai Jelgavas cietuma administrācija pārbaudīja iespējamo pieteicēja apdraudējumu un to novērsa, tiesa konstatē turpmāk norādīto.

Ar Rīgas Centrālcietuma izvērtēšanas komisijas 2018.gada 28.jūnija lēmumu Nr.6-5 nolemts pieteicēju pārvietot no slēgtā cietuma zemākās režīma pakāpes uz slēgtā cietuma vidējo režīma pakāpi (*lietas 52.lapa*).

No Jelgavas cietuma sniegtās informācijas konstatējams, ka 2018.gada 6.jūlijā pieteicējs no Rīgas Centrālcietuma tika etapēts uz Jelgavas cietumu, kurā ar pieteicēju pirms viņa izvietošanas cietumā tika veiktas pārrunas par turpmākā soda izciešanu vidējā režīma pakāpē dzīvojamā zonā kopā ar citiem notiesātajiem. Pārrunu laikā pieteicējs noliedza, ka viņam būtu konflikti ar citiem notiesātajiem un piekrita tam, ka viņš var atrasties cietuma dzīvojamā zonā ar citiem notiesātajiem. Pieteicējs arī uzrakstīja iesniegumu ar lūgumu izvietot viņu cietuma dzīvojamā zonā (*lietas 64.lapa*). Ar Jelgavas cietuma izvietošanas komisijas 2018.gada 6.jūlija lēmumu pieteicējs tika izvietots 3.vienības 6.nodaļā kopā ar notiesātajiem ar vidējo un augstāko režīma pakāpi un psiholoģisko saderību. Pēc pieteicēja izvietošanas 3.vienības 6.nodaļā, 2018.gada 6.jūlijā plkst.19.00 pieteicējs atteicās atrasties dzīvojamā zonā un prasīja viņa izolāciju no citiem notiesātajiem. Tika pieņemts lēmums izvietot pieteicēju atsevišķi no citiem notiesātajiem 8.vienības /kamera/.kamerā līdz cietuma vadības atnākšanai. 2018.gada 10.jūlijā saistībā ar pieteicēja atteikšanos atrasties dzīvojamā zonā, viņš tika izsaukts uz pārrunām ar Drošības un uzskaites daļas pārstāvi. Pārrunu laikā pieteicējs skaidroja, ka viņam ir problēmas ar citiem notiesātajiem saistībā ar viņa "pantiem" un ka viņš nevēlas atrasties slēgtā tipa telpā. 2018.gada 10.jūlijā pieteicējs tika izvietots 5.vienības /kamera/.kamerā. Pārbaudot informāciju saistībā ar pieteicēja atteikšanos izciest sodu cietuma dzīvojamā zonā, tika noskaidrots, ka pieteicējs, atrodoties dzīvojamā zonā, neatbalstīja esošo ieslodzīto vidi, maldinoši mēģināja integrēties tajā, saistībā ar ko viņam izveidojās rezonanse ar citiem notiesātajiem. Pieteicējs, lai paliktu dzīvojamā zonā un turpinātu savu pilnvērtīgu resocializācijas procesu, savas problēmas ieslodzīto vidē risināt nav mēģinājis. Tāpat tiek norādīts, ka pieteicēja uzvedība un rakstura īpašības situācijas risināšanas gaitā bija provocējošas un agresīvas pret administrācijas pārstāvjiem un citiem notiesātajiem, lai panāktu savus uzstādītos mērķus; minētais apgrūtināja pilnvērtīgi veikt kontaktu ar viņu un integrēt sabiedrībā, kā arī izraisīja samulsinājumu cietuma administrācijā un ieslodzīto vidē (*lietas 63.lapa*).

Par 2018.gada 6.jūlija notikumiem Jelgavas cietuma Drošības un uzskaites daļas priekšnieka p.i. /pers. G/ ziņojumā norādīts, ka pieteicējs 2018.gada 6.jūlijā atteicies uzturēties 3.vienības 6.nodaļā, pirms tam nevēršoties ar sūdzībām par reāli izteiktiem draudiem no citu notiesāto puses, kā arī neziņojot par iespējamām konfliktsituācijām. Drošības un uzskaites daļas amatpersonu rīcībā nebija informācijas par to, ka pieteicējam būtu objektīvi iemesli, lai atteiktos no uzturēšanās attiecīgajā nodaļā. 2018.gada 10.jūlijā veicot pārrunas ar pieteicēju par tiem notiesātajiem, kuri tieši izteikuši viņam draudus, pieteicējs nevienu konkrētu uzvārdu nenosauca. Līdz ar to pieteicēja sniegtā informācija ir nepilnīga un to nav iespējams pārbaudīt (*lietas 53., 62.lapa*).

Jelgavas cietuma Uzraudzības daļas uzrauga /pers. H/ ziņojumā norādīts, ka 2018.gada 6.jūlijā ap plkst.16.25 pieteicējs ar savām mantām ieradās dzīvojamā zonā, bet pēc neilga laika pieteicējs ar savām mantām devās atpakaļ uz dežūrdaļu. Pie uzrauga ar sūdzībām vai jautājumiem pieteicējs nevērsās un notiesāto starpā nekādas konfliktsituācijas netika novērotas (*lietas 61.lapa*).

[8] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 161.panta pirmajā daļā noteiktajam administratīvā procesa dalībnieka paskaidrojumi, kas satur ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņa prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.

No iepriekš norādītā tiesa konstatē, ka pieteicējs vispār nav minējis pārbaudāmus iebildumus par reālu viņa drošības apdraudējumu. Proti, lietas materiāli nesatur objektīvi pārbaudāmu informāciju, kas liecinātu par draudiem pieteicējam, kas turklāt būtu identificējama ar ieslodzītās personas cilvēktiesību aizskārumu Latvijas Republikas Satversmes 95.panta un Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 3.panta kontekstā (spīdzināšanas, citādas cietsirdīgas vai cieņu pazemojošas izturēšanās pret cilvēku aizliegums vai pakļaušana nežēlīgam vai cilvēka cieņu pazemojošam sodam).

No Jelgavas cietuma sniegtās informācijas, kas turklāt balstās uz paša pieteicēja cietuma amatpersonām sniegtajiem paskaidrojumiem, izriet, ka pieteicēja sūdzības par viņa iespējamo drošības apdraudējumu 3.vienības 6.nodaļā ir nepamatotas, jo nekādi reāli apdraudējuma fakti netika konstatēti.

Proti, ne Jelgavas cietuma administrācijai, ne Pārvaldei, kā arī tiesai no tās informācijas apjoma, ko sniedz pieteicējs, nav pamats konstatēt, ka pastāv apdraudējums pieteicēja drošībai.

[9] Lai iestādei būtu pamats rīkoties – izmeklēt un novērst ieslodzītās personas drošības apdraudējumu, ir nepieciešami konkrēti fakti par to, no kuras personas, kad un kādi draudi ir saņemti vai veiktas citas apdraudošas darbības.

Tiesa, izvērtējot lietas materiālus kopsakarā ar pieteikumā sniegtajiem paskaidrojumiem, secina, ka lietā nav pierādījumu, kas apstiprinātu, ka pieteicējam ir bijis reāls pamats justies apdraudētam vai arī, ka kādi draudi tiks īstenoti. Novērtējot pieteicēja iesniegumos un pieteikumā norādītās ziņas, tiesa secina, ka pieteicējs vispārīgi norāda, ka no citiem notiesātajiem mutvārdos ticis ietekmēts, neidentificējot tos.

Vienlaikus konstatējams, ka pieteicēja iebildumi liecina, ka pieteicēja patiesais mērķis ir nevis pasargāt sevi no reāla apdraudējuma, bet gan īstenot subjektīvu vēlēšanos turpināt soda izciešanu Rīgas Centrālcietumā.

[10] Pieteicēja argumenti par to, ka citi notiesātie izturas pret viņu naidīgi tā iemesla dēļ, par ko pieteicējs notiesāts, nav pamats vai kāds īpašs apstāklis, lai pieteicēju izolētu no pārējiem notiesātajiem. Proti, kā norāda Pārvalde, pieteicējs nebūt nav vienīgā Jelgavas cietumā izvietotā persona, kas ir notiesāta par noziedzīgiem nodarījumiem pret personu dzimumneaizskaramību un ka tādējādi tieši pieteicējs var kļūt par izrēķināšanās objektu.

Turklāt, kā izriet no Jelgavas cietuma sniegtās informācijas, pieteicējs pēc iespējamās konfliktsituācijas 3.vienības 6.nodaļā, nekavējoties tika izvietots citas nodaļas kamerā, līdz ar to nav saprotams, kādi vēl apstākļi pastāvēja, kas liecinātu par tādu pieteicēja drošības apdraudējumu, lai viņu pārvietotu uz citu brīvības atņemšanas vietu.

[11] Nav pamatots arī iebildums, ka pieteicējam iespējamo draudu dēļ būtu bijis jāatsakās no piedalīšanās mācībās un dažādos resocializācijas pasākumos, jo šādi fakti netiek apstiprināti ar objektīvi pārbaudāmiem pierādījumiem, ka tas tiešām pieteicējam tiek liegts. Arī apstāklis, ka cietuma amatpersonas norādīja pieteicējam uz nepieciešamību ievērot iekšējās kārtības noteikumus un uz nepieciešamību saskaņā ar normatīvajiem aktiem pakļauties cietuma darbinieku tiesiskajām prasībām, bet par šādu prasību neizpildi sastāda attiecīgus ziņojumus, nenozīmē, ka tādējādi cietuma amatpersonas vai citi notiesātie apdraudētu pieteicēja veselību un dzīvību.

[12] Pastāvot iepriekš konstatētajiem apstākļiem, tiesa atzīst, ka ieslodzījuma apstākļi Jelgavas cietumā neliecina par pieteicēja drošības apdraudējuma (spīdzinošiem, citādas cietsirdīgas vai cieņu pazemojošas izturēšanās apstākļiem vai pakļaušanu nežēlīgam vai cilvēka cieņu pazemojošam sodam) faktu, lai pieteicēju pārvietotu uz citu brīvības atņemšanas iestādi. Līdz ar to pieteicēja pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Noraidīt /pers.A/pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējs tiktu pārvietots turpmākai soda izciešanai no Jelgavas cietuma uz Rīgas Centrālcietumu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā.

Tiesnese S. Ozola